

Accountants dwingen financiële instellingen tot afschrijvingen

KPMG heeft de Britse bank Bradford & Bingley in verband met de kredietcrisis gedwongen tot afschrijving van £ 225,6 miljoen, waarmee de winst over 2007 (voor belastingen) werd gehalveerd. Aanleiding was een waardedaling van een deel van de zogenoemde *synthetic collateralised debt obligations* (CDO).

Hoewel de bank volgens de *Financial Times* aanvankelijk openlijk klaagde dat zijn accountant deed aan "conservatief boekhouden" en stelde dat KPMG wel een

"erg voorzichtig standpunt" heeft ingenomen, liet Bradford & Bingley later weten dat de relaties met KPMG "excellent" zijn.

B&B-topman Steven Crawshaw voorspelde meer van dit soort discussies tussen banken en hun accountants: "You'll find there are huge rows going on with auditors at this second at any

number of UK banks. KPMG is fervent in the fact that everyone has the same marching orders."

Luttele dagen voor deze Britse kwestie dwong PricewaterhouseCoopers de Amerikaanse verzekeringsgigant AIG tot een forse afschrijving op CDO's.

Volg de *Financial Times* zijn accountants niet rouwig om hun kersverse 'streng' imago: "Auditors usually complain that they get attacked for all sorts of corporate mishaps even when not their fault. As the results season gets under way, they are not going to mind accusations of being too tough."

BEELD: CORBIS

Agenda

23-25 april 2008

Op 23 tot en met 25 april 2008 wordt het 31ste **Congres European Accounting Association** gehouden te Rotterdam. Informatie: info@eaa2008.org.

5-8 mei 2008

Op 5 tot en met 8 mei 2008 vindt het **17th International XBRL Conference and Netherlands Taxonomy Event 2008** plaats in Eindhoven. Werktitel: 'XBRL in action'.

VERA

Voor informatie over VERA-seminars zie de VERA-pagina elders in dit blad of surf naar www.nivra.nl/vera.

Accountant.nl

Dagelijks nieuws op Accountant.nl

Blijf dagelijks op de hoogte van het laatste nieuws met **www.accountant.nl**. U kunt zich daar tevens aanmelden voor een wekelijkse nieuwsbrief met de belangrijkste berichten, inclusief persoonlijke voorkeur voor specifieke onderwerpen. Van veel nieuwsberichten in 'de Accountant' zijn op Accountant.nl uitgebreidere versies met aanvullende bronnen beschikbaar.

Doorhaling voormalig Aegon-directeur

Op 24 december 2007 is een uitspraak van de Raad van Tucht over de doorhaling van P.B.E. Vacher definitief geworden. De tuchtrechter gelastte daarbij onder meer plaatsing door het NIVRA van onderstaande tekst in het Financiële Dagblad en 'de Accountant':

"De Raad van Tucht voor registeraccountants en Accountants-Administratieconsulenten te 's-Gravenhage heeft bij beslissing van 22 oktober 2007 de doorhaling gelast van de inschrijving in het accountantsregister van drs. P.B.E. Vacher, wonende te Schipluiden. De beslissing berust op het oordeel dat betrokkene, door in zijn hoedanigheid van financieel directeur bij Aegon Nederland NV in de jaren 1997 tot en met 2002 op grote schaal ten nadele van Aegon valsheid in geschrift te plegen en gelden te verduisteren, zeer ernstige inbreuken heeft gepleegd op de eer van de stand der registeraccountants. Betrokkene heeft daarbij onder meer misbruik gemaakt van zijn specifieke beroepsdeskundigheid als registeraccountant. De Raad van Tucht oordeelt dat integriteit en eerlijkheid kernbegrippen zijn voor het beroep van registeraccountant en dat betrokkene gezien de gepleegde overtredingen niet in de beroepsgroep thuis hoort."

Schikking Deloitte in zaak failliet Van der Hoop

Voormalige spaarders van de failliete Van der Hoop Bankiers krijgen vrijwel al hun spaargeld terug. Deloitte en de voormalige bestuurders en commissarissen hebben een gezamenlijke schikking hierover getroffen met de curatoren.

Het gaat om een bedrag van dertig miljoen euro. Van de totale vordering van 120 miljoen euro hebben zij al driekwart binnen. In 2006 heeft de Stichting Hoop-Verlies, waarin de spaarders zijn georganiseerd, samen met de curatoren een akkoord gesloten met

De Nederlandsche Bank over een boedeluitkering aan de spaarders. De schikking is onverwacht snel geregeld na een onderzoek door de curatoren. Zij concluderen dat De Nederlandsche Bank, huissacquant Deloitte, bestuurders en commissarissen niet goed hebben opgelet toen de bank op een faillissement afstevende.

Deloitte en de bestuurders benadrukken dat de schikking niet betekent dat zij zich verantwoordelijk achten voor de ondergang van Van der Hoop Bankiers.

VS: overstap naar mid tier stokt

De afgelopen jaren vervuilden steeds meer Amerikaanse beursgenoteerde bedrijven de big four voor een middelgroot kantoor. Die trend lijkt ten einde. Tussen 2005 en 2006 nam het aantal big four-verlaters al af van 275 tot 163. Onderzoek van *cfo.com* leert dat dit in 2007 verder daalde naar 101.

Accountantswisselingen VS 2004-2007	2007	2006	2005	2004
Van big four naar kleiner kantoor	101	163	275	217
Van kleiner kantoor naar big four	50	36	44	30
Van big four naar big four	63	105	95	110

Volgens Donald Whalen van *Audit Analytics*, dat de gegevens aanleverde, is de trend onderdeel van een algehele afname van accountantswisselingen. Ook het aantal overstappen tussen big four-kantoren nam af, met veertig procent. Het totaal aantal accountantswisselingen daalde in 2007 met tien procent. Sommigen verklaren de afname van van het aantal big four-verlaters uit het feit dat de imple-

mentatie van Section 404 van de Sarbanes-Oxley Act achter de rug is. De invoering van die strenge interne beheersings-eisen zette de relatie met externe accountants soms onder spanning. Toch zijn de middelgrote kantoren per saldo nog steeds de nettowinnaars. BDO Seidman, Grant

Thornton, McGladrey and Pullen, en Crowe Chizek kregen er 66 klanten bij, de

big four verloren er 85. Kleinere regionale kantoren verloren 24 beursfondsen. Maar het echt zware tij lijkt gekeerd. Ernst & Young noteerde als eerste grote kantoor in vijf jaar een 'nettowinst'. Het gaat weliswaar om slechts één nettoklant, maar toch. Ook het aantal bedrijven dat een kleiner kantoor vervuilde voor een big four-kantoor steeg: van 36 in 2006 tot vijftig in 2007.

Accountant.nl

Fiscaal surfen

Blijf op de hoogte van het fiscale nieuws met de wekelijkse aflevering van Fiscaal Surfen op Accountant.nl. Elke maandag een handzaam overzicht van het belastingnieuws dat Accountant.nl de voorgaande week tegenkwam op het web.

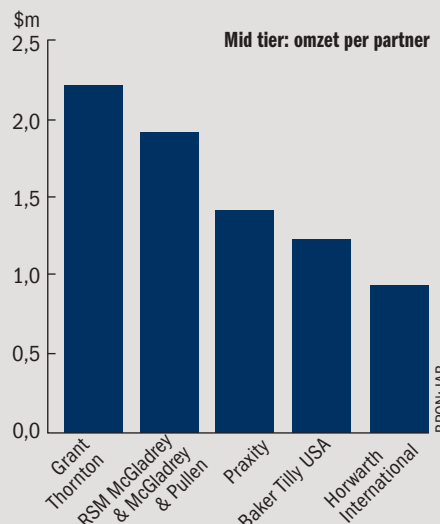
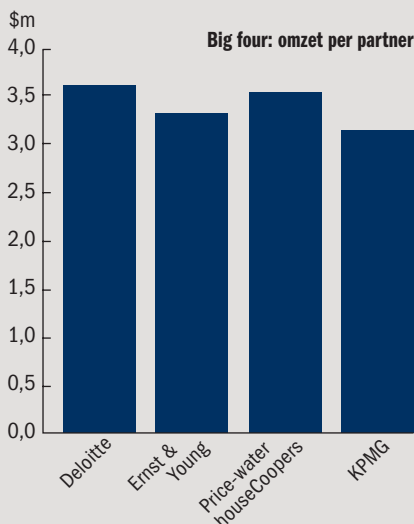
'Statistics are like a bikini - what they reveal is suggestive, but what they conceal is vital.'

The Economist, 2-8 februari 2008

Deloitte veruit grootste in VS

Deloitte is met bijna tien miljard dollar omzet veruit het grootste accountantskantoor in de Verenigde Staten. Ernst & Young en PricewaterhouseCoopers volgen met respectievelijk net iets meer en net iets minder dan 7,5 miljard. KPMG blijft duidelijk achter met een omzet van ruim 5,3 miljard dollar. Dat blijkt uit een recent overzicht in *International Accounting Bulletin*. Grootste mid tier-kantoor is RSM McGladrey + McGladrey & Pullen, met bijna 1,4 miljard.

Opvallend is het verschil in omzet per partner tussen de big four en de middelgrote kantoren. Terwijl de partners van de big four per persoon zo'n drie tot 3,5 miljoen dollar bijeen factureren, komen zelfs de grootverdieners onder hun middelgrote collega's - de partners van Grant Thornton - niet verder dan 2,2 miljoen. Daarna loopt het al heel snel af. De partners van Horwarth komen bij lange nog niet aan een miljoen zelfs.

Credit rating agencies onder de loep

De Europese organisatie van effectentoezicht-houders CESR start, op verzoek van de Europese Commissie, een consultatie over de rol van *credit rating agencies* bij 'gestructureerde' financiële producten. Volgens CESR hebben de initiatieven van de kredietbeoordelaars om de transparantie rond het tot stand komen van de ratings tot nu toe te weinig opgeleverd.

De credit rating agencies zijn door de kredietcrisis onder vuur komen te liggen. De belangrijkste vraag in de consultatie betreft de relatie van de rating agencies met de instellingen die de *structured finance*-producten uitgeven. CESR wil weten of de aard van deze relatie tot tegenstrijdige belangen leidt - bijvoorbeeld als ze ook adviesdiensten verlenen - en de objectiviteit van de ratings in gevaar brengt. De kredietbeoordelaars gaven de producten op basis van Amerikaanse subprime hypotheek aanvankelijk hoge ratings. Op 28 maart 2008 vindt een openbare hoorzitting over het consultatiedocument plaats. Commentaar kan worden geleverd tot uiterlijk 31 maart 2008. Halverwege mei 2008 moet het definitieve rapport verschijnen.

Vertaald onderzoeksrapport Société Générale

Op 4 februari 2008 heeft het Franse ministerie van Economische Zaken een onderzoeksrapport gepubliceerd over de fraude bij de Franse bank Société Générale. Op de site van het NIVRA is nu een Nederlandse vertaling van het rapport beschikbaar.

Société Generale kwam in de problemen door frauduleuze transacties van handelaar Jérôme Kerviel. De bank leed daardoor een verlies van bijna vijf miljard euro. Het Franse ministerie van Economische Zaken deed onderzoek naar de falende interne controle bij de bank.

Zie voor de vertaling www.nivra.nl.

BEELD: NADIA GONZÁLEZ

Gezicht baas verradt competenties

De psychologen Nalini Ambady en Nicholas Rule van Tufts University hebben vastgesteld dat een simpele pasfoto veel kan zeggen over de competenties van een ceo. Sterker, volgens een bericht in het Britse weekblad *The Economist* (24 januari 2008) verbleken *assessment tests* erbij tot *poppycock*, ofwel 'geklets'. Ambady en Rule toonden honderd studenten de gezichten van de ceo's van de bovenste en onderste 25 ondernemingen uit de Fortune 1000. De helft van de studenten moest inschatten hoe goed die personen een bedrijf zouden leiden. De andere helft gaf ze een cijfer op vijf relevante persoonlijkheidskenmerken.

De resultaten, binnenkort te publiceren in *Psychological Science*, laten zien dat zowel de beoordelingen van het leiderschapspotentieel van de bazen als de scores op de eigenschappen competentie, dominantie en *facial maturity*, significant samenhangen met de bedrijfswinsten.

Dit suggereert dat instant oordelen door amateurs meer zeggen dan dure *assessments* door specialisten. En ook dat beursanalisten de gelaatstreken van ceo's in hun koop- of verkoopadviezen moeten betrekken.

Wel een beetje triest, aldus *The Economist*, dat 'aardigheid' en 'betrouwbaarheid' geen verband lijken te houden met de bedrijfswinst. Maar schadelijk blijken ze gelukkig ook weer niet.

Ondeskundige Kamervragen

"Sommige van de Kamervragen getuigen van weinig kennis van zaken. Vooral vraag drie." Aldus de reactie van NIVRA-woordvoerder Berry Wammes naar aanleiding van Kamervragen door Nicolien van Vroonhoven-Kok (CDA), Ton Heerts (PvdA) en Fred Teeven (VVD) aan staatssecretaris Albayrak van Justitie op 13 februari 2008.

De Kamerleden stelden hun vragen naar aanleiding van het artikel 'Coup mislukt' in 'de Accountant' van januari 2008 en verzoeken de staatssecretaris om "het NIVRA aan te spreken op haar gedrag".

BEELD: CORBIS

Steen des aanstoots is de in december 2007 door de Algemene Ledenvergadering aangenomen motie om het aantal leden dat zo'n vergadering kan aanvragen te verhogen van veertig naar driehonderd. "Wat vindt u van het voornemen van de grote kantoren om het uitschrijven van vergaderingen moeilijker te maken?", zo luidde de derde vraag. "Wordt hiermee niet inbreuk gemaakt op de grondrecht van vereniging van kantoren die aangesloten zijn bij het Koninklijk Nederlands Instituut van Registeraccountants (NIVRA)?" De Kamerleden vrezen dat er een "schisma tussen accountants bij de grote kantoren en de accountants bij de kleine kantoren" zal ontstaan.

Afgezien van het feit dat de Kamerleden abusievelijk veronderstellen dat het NIVRA een kantorenorganisatie is, verwijst Wammes naar het grote draagvlak voor de motie. "Een ruime meerderheid stemde voor. Ook de SRA, de vereniging van kleine kantoren, stond hier achter."

Verder verwijst hij naar de organisatorische noodzaak. "Doordat veertig mensen genoeg zijn, is het voor een kleine groep accountants relatief gemakkelijk om een Ledenvergadering uit te schrijven. Dit voorstel heeft niks te maken met voordeel voor grote kantoren. Normaal zijn er één of twee Ledenvergaderingen per jaar. Maar als dat er meer worden, is dat belastend voor de leden. Die vergaderingen kosten veel tijd en energie. Door heel vaak een Ledenvergadering uit te schrijven, kun je een organisatie compleet verlammen."

Het NIVRA overweegt voorts om een ledenraad in te voeren, die tussen de organisatie en de leden staat. "Een soort parlement, getrapte democratie. Een groep leden die wat meer tijd heeft voor de besluitvorming en die representatief is voor de achterban."

'Eveline Herfkens is het nieuwste bewijs van de stelling dat het makkelijker is een hond langs een worstkraam te leiden dan een socialist langs een stapel geld.'

Derk Jan Eppink in *Elsevier*, week 26, januari 2008

KPMG beste 'islamitische' kantoor

Het gezaghebbende magazine *Euromoney* heeft KPMG verkozen tot beste firma in het verlenen van islamitische assurance- en adviesdiensten. Met name de breedte en geografische reikwijdte van de dienstverlening door KPMG leidden tot de uitverkiezing. De *member firms* van KPMG leverden in 2007 diensten aan meer dan vijftig islamitische financiële instellingen wereldwijd. Sharia-compliant financiële diensten en producten zijn een groeiende markt. 'de Accountant' publiceerde eerder artikelen over islamitisch financieren (april 2006) en islamitisch boekhouden (juli/augustus 2007).

BEELD: MARIA BROUWER

Marco van Kleef wint NIVRA-Nyenrode Essayprijs

Op woensdag 6 februari 2008 is de achtste NIVRA-Nyenrode Essayprijs uitgereikt aan Marco van Kleef. In zijn essay concludeert hij dat commerciële competenties voor een accountant dominant zijn voor het verkrijgen van carrière-succes. In 2007 schreef Marco van Kleef een essay (gepubliceerd in 'de Accountant', januari 2007) voor de NIVRA Young Professionals Publicatieprijs en ontving daarvoor van de jury een Eervolle Vermelding. Achttien mensen die in 2007 afstudeerden met een cijfer acht of hoger deden mee naar de prijs. Op de tweede plaats eindigde Jeroen Haket, die schreef over de openbaarmaking van publiekgefinancierde topinkomen. Teun Word eindigde op drie, met een essay over de waarde van vangstrechten en economische prestaties in de boomkorvisserij.

Het boekje 'Essayprijs 2007' is voor € 15 te bestellen bij Willy Bruijns, e-mail: w.bruijns@nivra-nyenrode.nl.

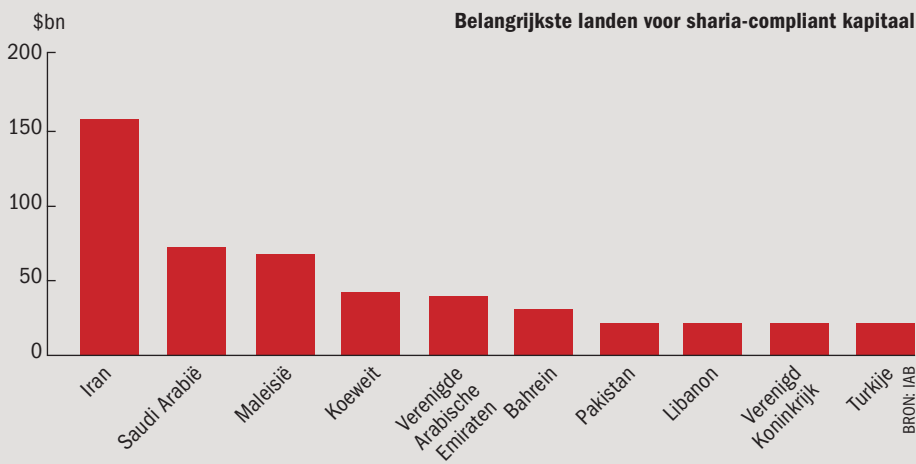
Correctie kwaliteitsonderzoek

Anders dan gesuggereerd door formuleringen in 'de Accountant' van januari 2008 (pagina 38), heeft de NIVRA Ledenvergadering nog niet besloten over het nieuwe stelsel voor kwaliteitstoetsingen. De ontwerpverordening betreffende de Commissie Kwaliteitsonderzoek komt aan de orde tijdens de extra Ledenvergadering van donderdag 19 juni 2008. Over de voorstellen zal een hoorzitting plaatsvinden op woensdag 19 maart 2008. Nadere informatie daarover volgt via de NIVRA-website.

Islamitische triljoenen

De markt voor islamitische financiering is *booming*. Alle grote accountantskantoren hebben inmiddels specialistengroepen op dat terrein. Maar hoe groot is die markt precies? Een gangbaar cijfer is vijfhonderd miljard dollar. In *International Accounting Bulletin* noemen zowel Ken Ellington, hoofd Islamic Finance bij Ernst & Young, als zijn PwC-collega Mohammad Faiz Azmi dat getal. Maar Darshan Bijur van KPMG acht dat cijfer 'conservatief' en schat het in het Midden-Oosten aanwezige kapitaal op twee triljoen (*trillion*) dollar. Wij vermoeden dat hier het Amerikaanse *trillion* wordt bedoeld, ofwel het Nederlandse biljoen (duizend miljard), maar het blijft niettemin een respectabel

bedrag. Niet al dat bankkapitaal kan overigens als 'islamitisch' worden omschreven. Zo'n 45 procent echter wel, waarmee toch nog een markt van een stordige één biljoen (*trillion*) resteert. De big four-activiteiten op dit specialistische terrein concentreren zich op een aantal sleutelregio's. Allereerst Maleisië, dat de grootste islamische finance sector ter wereld heeft en waar ook de hoofden Islamic finance van PwC en Deloitte resideren. Verder de Golfregio - met name Bahrein, Qatar, Dubai, Doha - en Saudi-Arabië, en in toenemende mate ook Londen. Kampioen in 'Sharia-compliant' kapitaalbezet is overigens met afstand Iran. Saudi-Arabië en Maleisië volgen op afstand.

Prijzig fraudeonderzoek

Een onderzoek door PricewaterhouseCoopers in opdracht van de gemeenteraad van Swansea (Wales) is die gemeente letterlijk duur komen te staan, zo meldt *AccountancyAge*. Het onderzoek betrof vermeend misbruik van gemeenschapsgeld door enkele raadsleden. Vijftien mensen zouden in 2006/2007 bijna 250 keer onrechtmatige declaraties hebben ingediend. Samen met eerdere overtredingen zou in totaal voor twintigduizend pond zijn gefraudeerd. PwC bestempelde na onderzoek slechts 129,72 pond aan declaraties als onrechtmatig. De eigen rekening viel aanmerkelijk hoger uit: twintigduizend pond. De betrokken gemeenteraadsleden veroordeelden het onderzoek als een "enorme verspilling van gemeenschapsgeld".

Personalia ...

Caren van Egten (49) is per 1 januari 2008 gestart als partner bij de Publieke Sector-groep van PricewaterhouseCoopers.

Voorheen was zij verantwoordelijk voor de Public & Health-praktijk bij Capgemini Consulting. Daarnaast is zij hoogleraar management control bij de postdoctorale opleiding tot controller in de publieke en non-profitsector van de Vrije Universiteit.

Richard Bot (38) is benoemd tot partner bij HLB Schippers. Bot werkte voorheen voor Berk Accountants en startte zijn carrière ooit bij Ernst & Young. Binnen HLB Schippers is hij directeur bij de vestiging Amsterdam.

... en Zaken

Per 1 januari 2008 is **JB Accountants en Belastingadviseurs** uit Helmond overgenomen door **Rühl Haegens Molenaar accountants en adviseurs**. Het totaal aantal medewerkers bij Rühl Haegens Molenaar (drie vestigingen) stijgt hiermee van zestig naar 75.

Karreman + De Jong Accountant en adviseurs en **Overgaw & Van Marle Accountants** zijn per 1 januari 2008 samengegaan en zullen verder opereren onder de naam FACET Accountants en Adviseurs en FACET Audit.

Per 1 januari 2008 is **Visser & Visser Accountants-Belastingadviseurs** gevestigd in Oud-Beijerland. Dit is na Barendrecht, Barneveld, Gouda en Middelharnis de vijfde vestiging.

Groeiend Berk op overnamepad

Berk Accountants en Belastingadviseurs heeft over 2007 een omzet behaald van € 91,7 miljoen, negen procent meer dan in 2006. Van dat totaal is € 6,6 miljoen behaald door ACOS Berk in België. In 2010 wil Berk een omzet van € 100 miljoen realiseren. De omzetstijging kwam de afgelopen jaren geheel autonoom tot stand, maar managing partner Hans Koning kondigt aan nu actief op zoek te gaan naar kleinere kantoren die zich bij Berk willen aansluiten. Hij verwacht dat de AFM-beoordeling die kleine kantoren te wachten staat, mogelijkheden zullen bieden voor overnames.

NIVRA verhuist

Op 31 maart 2008 betreft het NIVRA een nieuw kantoor aan de Antonio Vivaldistraat 2-8 (v/h Drentestraat) in Amsterdam. De nieuwe behuizing ligt aan de Zuidas, op loopafstand van de A.J. Ernststraat, waar het bureau ruim zeventien jaar was gevestigd.

De officiële opening vindt plaats op woensdag 16 april 2008. Onderdeel van de openingsevenementen is een uniek en bijzonder kindercongres 'Een nieuwe wereld', voor honderd Amsterdamse kinderen uit groep acht. Meer informatie over de bereikbaarheid van het NIVRA-bureau rond de verhuisdatum vindt u op www.nivra.nl.

BEELD: MARJA BROUWER

Bent u top-RA in het bedrijfsleven?

Bent u registeraccountant en werkzaam als bestuurder of directielid van een onderneming met minimaal een half miljard euro omzet? Geef uw naam, functie en de naam van het bedrijf dan vóór 13 maart 2008 door aan de redactie (deaccountant@nivra.nl).

In maart 2007 publiceerde 'de Accountant' voor het eerst een ranglijst van 'hoogste' RA's in het bedrijfsleven: RA's in de besturen van AEX- en AMX-fondsen en bij overige ondernemingen met minimaal vijfhonderd miljoen euro jaaromzet. Voor editie 2008 van dit onderzoek is 'de Accountant' met name bij die laatste categorie mede afhankelijk van uw medewerking.

BEELD: MARJA BROUWER

Jan Schoonderbeek overleden

BEELD: SIMONE VAN ES

Het bestuur van het Koninklijk NIVRA heeft met leedwezen kennis genomen van het overlijden op 14 februari 2008 van prof.dr.s. J.W. Schoonderbeek RA.

Jan Schoonderbeek is van grote betekenis geweest voor het accountantsberoep. Hij had grote belangstelling voor het NIVRA en voor het accountantsberoep in het algemeen, hetgeen nog onlangs weer bleek toen hij de bijeenkomst van ex-voorzitters van het NIVRA bijwoonde. Hij was zeer toegankelijk en had een warme belangstelling voor iedereen die hij ontmoette.

Jan was tot eind 1984 partner bij KPMG en gedurende de periode 1970-1975 bestuurslid van het NIVRA, waarvan in 1973 voorzitter.

Ook was hij van 1987-1993 voorzitter van het Curatorium en is hij vele jaren actief geweest voor het Examenbureau, onder andere als examinator.

Schoonderbeek had daarnaast een grote verdienste als lid en voorzitter van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Het NIVRA is Jan Schoonderbeek zeer erkentelijk voor zijn inzet voor beroep en beroepsorganisatie en betuigt de familie zijn oprechte deelneming met dit verlies.

Jan Schoonderbeek is 88 jaar geworden.

'Doing good only matters if you do right.'

Consultant Arnold Brown over maatschappelijk verantwoord ondernemen, in *The Economist*, 9-15 februari 2008

Forum of firms: 17 full members

Zeventien internationale accountantskantoren en -netwerken zijn in februari 2008 toegetreden als full members van het Forum of Firms. Voorzitter David Maxwell bestempelde dit als een mijlpaal in de geschiedenis van de sinds 2002 bestaande organisatie. Hij onderstreepte dat kantoren die geen lid zijn, niet per definitie onvoldoende kwaliteit bezitten. "Het gaat er om dat iedereen die betrokken is bij transnationale accountancy kan profiteren van de uitkomsten van ons forum." Het Forum of Firms is gelieerd aan de International Federation of Accountants en stelt zich ten doel om internationale regels voor verslaggeving en controle te harmoniseren en de grensoverschrijdende accountancy naar een hoger niveau te tillen.

Full members Forum of Firms

- Baker Tilly International
- BDO International
- Constantin Associates
- Deloitte Touche Tohmatsu
- Ernst & Young Global Limited
- Grant Thornton International
- HLB International
- Horwath International Association
- INPACT Audit
- KPMG International
- Mazars
- PKF International
- PricewaterhouseCoopers International
- RSM International Limited
- Russell Bedford International
- Talal Abu-Ghazaleh International
- UHY International

Rommelig boekhouden kost voetbalclubs punten

De licentiecommissie van de KNVB heeft de voetbalclubs AGOVV Apeldoorn en BV Veendam drie punten in mindering gebracht. Beide clubs hebben fouten gemaakt in hun jaarafrekening. De eerste divisieclubs zakken door de straf allebei een plaats op de ranglijst.

Hittestress bij koeien

De effecten van het investeren in een mooi landschap met rietkragen en dergelijke blijken tot achter de komma te berekenen: zo'n investering levert namelijk voor 17,8 miljard welvaart op, zo becijferde een onderzoeksbureau alweer een tijdje gelden in opdracht van het ministerie van Landbouw. Het is een feest om een duik te nemen in het rapport - *Investeren in het Nederlandse landschap* van bureau Witteveen & Bos - en haast ontroerend om te lezen dat melkkoeien hittestress ondervinden als het te warm wordt en dat ze door een gebrek aan schaduw 73 kilogram minder melk produceren. Door schaduwplekken in het weiland te creëren kan dat worden voorkomen, en dat levert dus economische waarde op. Het rapport is zeer doorzocht en gedegen onderbouwd. Toch is het cijfer van 17,8 miljard drijfzand.

Ten eerste: Het overgrote deel van de baten betreft 'netwerkbaten', die alleen worden gerealiseerd als we een heel netwerk van gebieden in Nederland ontwikkelen. Dat vergt dus in heel Nederland het terugbrengen van het landschapsgezicht. Elke zinnig mens kan bedenken dat dat simpelweg onmogelijk is.

Ten tweede: De onderzoekers richten zich op drie voorbeeldgebieden en doen vanuit die resultaten een opschaling naar heel Nederland. In eerste instantie doen ze dat voor die gebieden - hoogveen, zandgrond en zeeklei - waar het investeren in landschap op deze wijze mogelijk is. Daarbij gaat het om 79 procent van de oppervlakte van Nederland. Die opschaling komt uit op een bedrag van 14,1 miljard. Toch rekenen ze voor de zekerheid even door wat het effect is als we in heel Nederland investeren in het landschap, en dus de facto alle grote steden en de snelwegen daartussen afbreken. Deze theoretische exercitie (let wel: dit zijn woorden van de onderzoekers zelf in het rapport!) leidt tot het bedrag van 17,8 miljard, dat in de pers overal terugkwam.

Ten derde: Tegenover de gedetailleerde data zoals die van de hittestress van een koe staan nogal wat zachte aannames. Zo is de grootste post aan de batenkant (goed voor meer dan de helft van de totale baten) te vinden onder de post woongenot: verfraaiing van het landschap leidt tot vastgoedwaardestijgingen van vier procent. De onderzoeker hanteren dit percentage omdat uit een stuk of vijf onderzoeken blijkt dat dit percentage ligt tussen de vier en zestien procent. Waarom niet is gekozen voor 10 of 16 procent is niet duidelijk, maar dat zou zomaar een verdubbeling van het eindresultaat tot gevolg kunnen hebben.

Daarmee is dus het hele cijfer van 17,8 miljard een slag in de lucht. Het zou ook dertig miljard kunnen zijn. Dat een huis in waarde zal stijgen als het in een omgeving komt te staan vol ruisend riet en kwakende eenden, dat staat buiten kijf. Maar dat kan elke makelaar vertellen, zonder een kostbare verdere berekening te maken over hittestress bij koeien.

TEKST NART WIELAARD & TOM NIEROP

SPOOKCIJFER

Accountant.nl

Voor eerdere Spookcijfers, reacties of suggesties zie Accountant.nl (Spookcijfer).